

նարուած էրիկը, կատաղի, կ'ուզէ որ սակայն վրէժնեւորուի ամենէն սոսկալին կատարէ, կը նոյրը սիրականը անոր ձեռքովը մեռցնէ ու ան ու ստառականքով յա՛մը յա՛մը հատցնէ Գիշեր մը ուր խաւարը ածուխի փողփով տիեզերքը բոլոր սեւցողացած էր ծովակերն կանաչ ու թանձրը, խորունկ ջուրերու մէջ լայն մանր ալիակներ վէտվէտալով կը ձգուէին, կը տարածուէին, գլուքներ բան մը կար ծովուն յըստ, ճրպղը իր տեղէն անդիտակից՝ նորէն բաց մնացած սիւսկանի աչքեր մը պէս խաւարին վրայ կը նստէր։ Սիրուել իր սիրածին շուտ կը հասնի։ Հետեւն լողուտը մը կայ նորէն։ Ելիքները թեւի մը հետ կը կուտին, մարած խշրտուք մը կը զուլէր ջրի։ Ծովի-հարսին սիրականն է որ ծովը կը բանայ։ Կէսը հասաւ անա, ձայնը Եւրեի որոշ կուգայ։ Բայց, ո՛վ սոսկալի ամառնա՛ն, ճրպղը իր տեղը մարեցաւ ու ալ աչքերը բան չէն տեսներ։ Վեր առին, վար նետեցին զայն ջուրերը, յայտած թեւերը կախուեցան ու ջուրերը բացուեցան... Երկին իր վրէժը կը լուծէր, ու սիրականը, Ծովի-հարսին կրտսերն սիրականը, կամաց կամաց, յուսահատի տանջանքներով ջուրերուն մէջ մեռաւ։ Իր սուգած տեղէն փրփուրներ ցատկեցին վեր պղպլտալով ու անոնք ալ քիչ մը ետքը մարեցան գացին։

2.

Առաւօտուն, արեւն երբ լուսացաւ ու գիշերն իր արհաւիրքներով ծովին տակ գնաց՝ ալիքները արեւն կարմիր երակներ կը բերէին ափունքն ի վար։

Ու ալ չեւեւեցաւ ծովու-հարսը, դուրս չեկաւ, մարդ չի տեսաւ գինքը, մինակ օր մը հովիւները երբ արօտէն դարձան՝ շապիկ մը, շալվար մը, զոյգ մ'օղեր ու ապարանջան մը լերին գիւղը, քարերուն վրայ դրուած՝ գտած էին։ Տեսնողները ճանչցան ու բարի թէ անո՛րն էր, բայց ինչո՞ւ խեղդուեւր էր, ցաւն ի՞նչ էր որ... :

3.

Ջուրերը խփեցին ու գիւղը ալիքներուն տակ մնաց, հիմա նոյն գիւղին վրայ, ալիքներուն մէջ, ամեն գիշեր սկար լոյս մը կը շողայ, փայլիլոզ ապակիի կտորի մը, փոստալայի մը պէս, ու կ'ըսեն նոյն սիրոյ կանխեղն է որ ջուրերը խրեմը խորեղն կ'անդրադարձնեն ու չեն մարեր զայն երբէք։

Առաւօտները, ամեն արեւածողի, նոյն ափունքի եղէգնուտներէն զոյգ մը ձերմակ, փրփուրի գոյն, կարմիր կտուցով թռչուններ դուրս կ'ելլեն հանդարտ լողալով, առանց երդի, անշուշտ կը լողան, կը կրտսեն, թեւերին ջուրի մէջ կը թափնան ու ջուրի մանր ցայտքեր կը թողուն շաւրներին, մարդ չգիտեր ո՛ր կ'երթան ու առաւօտներէն դաւա, ալ չեն երեւիր։ Գիւղացիները անոնց հրացան չեն քաշեր երբէք։

1895

ՌՈՒԻԵՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՀՈՒՍԿ ԸՆԶԱՆՔ

Մտածել է որ ձեզ կը սիրեմ,
— Տառնեալքը տարուած սէր է, —
Վարդագոյն էի գոմ, Լս՝ դեղնած,
Գարունն ունիի գոմ, Լս՝ ծըմաւն։

Բունեւր ծաղկած են լսպիսակ
Լեղակներով գերեզմանի։
Ընդհուպ խամբած ճակատս ամբողջ
Պի՛ս անցնեմով հովանաւորի։

Տգոյն արեւս իմ խոնարհող,
Հորիզոնի մէջ յի տուի,
Եւ բրդուրի վրայ մանաւուն՝
Իմ վերջին տունս ամա կ'եսնեմ։

Այն, թող բերնիս վրայ ձեր բերնն
Ինչպիսի համբոյր մ'ընամանց,
Որ կարեմած գերեզմանիս
Մէջ գէթ հանգրտս տեղով մնամ։

Թ. Մանուկ, Կոթիկ

ԱՆՆԱՆ ԵՐԳ

Աւուրի՛ն չուրակներուն

Ողբն երկայն՝

Կը խոցէ սի՛րսս ամայայայակ

Թախիծով։

Երբ ժամն հրնչէ, հեղձամրդուկ
Եւ գունաս՝

Ես հին օրե՛րը կը յիշեմ

Ու կուլամ։

Ու կ'ըրպարեմ, զիս լրեղ ժամն
Հովուն եակ,

Մերք հոս մերք հոն, հըման չորցած

Տեւելին։

ՓՈԼ ՎԵՐԵՆ

Տ Ա Ղ

Այնքա անգին էի միտ, անցա՛մ ճանիքեր,
Լոյսին մէջ բիրտ, կապոյթին
Վրայ զընուած, չուրեւորեմ ա՛լիմ, լսպիսակ
Ցանկապատի մը մօտիկ։

Մ'ս ալ ձեզ պէս մեռելապա՛ր եմ. հողիս,
Մրտա՛յլ վիճ, ձե՛ր գոյնն ունի՛ս -
Բայց աղէտե՛մ ու Մամե՛ն դո՛ւրս կը սլամամ,
Ինչպէս կասա՛ր ձերին։

Թարգմ. Ա. Զ.

ԺԱՆ ՄՈՐԷԱՍ